

บรรณาธิการแถลง

บรรณาธิการแถลง

ฤดูร้อนปีนี้ อุณหภูมิในประเทศไทยสูงระดับ “โลกเดือด” (Global boiling) ตามคำเตือนของ เลขาธิการใหญ่แห่งสหประชาชาติ เหตุเพราะผล จากการเพิ่มการใช้พลังงาน นับตั้งแต่เริ่มการปฏิวัติ อุตสาหกรรม ผนวกกับปรากฏการณ์เอลนีโญในปีนี้เป็นผลให้ประชาชนออกมาร่วมงานสงกรานต์กันอย่างเนืองแน่นบนท้องถนนทั้งในกรุงเทพมหานครและต่าง จังหวัด หลังจากอันมา 4 ปี จากอิทธิฤทธิ์ของโควิด-19 วารสารของเราฉบับนี้ยังคงคับคั่งด้วยนิพนธ์ต้นฉบับ 10 เรื่อง บทปริทัศน์ 1 เรื่อง รายงานเบื้องต้น 4 เรื่อง และภาคปฏิกณกะครบครัน

นิพนธ์ต้นฉบับเรื่องแรก **ประสิทธิผลและความปลอดภัยของการนวดเข้าร่วมการพอกด้วยสมุนไพรในผู้ป่วยโรคลมจับโป่งแห้งเข้า (โรคข้อเข่าเสื่อม)** เป็นการศึกษาแบบสุ่มเปรียบเทียบใน 9 ศูนย์ ในกลุ่มตัวอย่างใหญ่พอสมควร ผลการศึกษา ยืนยัน ประสิทธิผลและความปลอดภัยของการรักษาทั้ง 2 แบบ โดยกลุ่มพอกเข้ามีประสิทธิผลสูงกว่า ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความคุ้มค่าระหว่าง 2 แบบนี้ต่อไป เรื่องที่ 2 **ประสิทธิผลของยาพอกสมุนไพรสูตรหมอแลคต่อการรับรู้การปวดเข่าในผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อม** เป็นการศึกษาที่น่าสนใจ เพราะเป็นการศึกษาตำรับยาของหมอพื้นบ้านที่ประชาชนยอมรับสูง ศึกษาโดยเจ้าหน้าที่ในระดับล่างสุดคือในโรง

พยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล แต่มีการอภิปรายผลสรุป และเสนอแนะ อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ผู้เกี่ยวข้องทั้งในระดับจังหวัด ส่วนกลาง และวงวิชาการควรให้การสนับสนุนเพื่อให้มีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมต่อไป ทั้งในเรื่องการพัฒนาสูตรตำรับ การศึกษาแบบสุ่มเปรียบเทียบในกลุ่มตัวอย่างที่ใหญ่ขึ้น เพื่อเพิ่มน้ำหนักความน่าเชื่อถือในการนำไปใช้ในระบบบริการต่อไป เรื่องที่ 3 **ผลของการแช่เท้าด้วยตำรับสมุนไพรสูตรร้อนต่อคุณภาพชีวิตในการดูแลผู้ป่วยมะเร็งตับระยะสุดท้ายในโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน** ผลการวิจัยพบว่า หัตถการดังกล่าวสามารถบรรเทาอาการของผู้ป่วยได้ เช่นเดียวกับการศึกษาอื่นบางการศึกษาที่ใช้เพียงน้ำอุ่นเท่านั้น จึงควรมีการศึกษาแบบสุ่มเปรียบเทียบว่าสมุนไพรแต่ละอย่างที่เพิ่มเติมเข้าไปสามารถเพิ่มผลดีของการรักษาแตกต่างกันอย่างไร

นิพนธ์ต้นฉบับเรื่องที่ 4 **การเปรียบเทียบประสิทธิผลของการรักษาด้วยการฝังเข็มศีรษะกับการฝังเข็มที่จุดเยาโห่งเตียนแบบกระตุ้นไฟฟ้าในผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังส่วนล่าง: การทดลองแบบสุ่มและมีกลุ่มควบคุม** เป็นการศึกษาเปรียบเทียบที่ผลออกมาชัดเจน ยืนยันผลการฝังเข็มใน 2 ตำแหน่งว่าได้ผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ควรทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ใหญ่ขึ้น และติดตามผลนานขึ้น

เรื่องที่ 5 **การพัฒนาวิธีวิเคราะห์ปริมาณสารโอเรียนทอลและโวกเทกซินในโวกเซมวงด้วยวิธี Ultra High Performance Liquid Chromatography** เป็นการศึกษาเพื่อหาวิธีวิเคราะห์เพื่อให้ได้วิธีมาตรฐานของห้องปฏิบัติการที่มีความถูกต้อง แม่นยำ สะดวก รวดเร็ว และประหยัดสารเคมี ให้สามารถนำโวกเซมวงไปใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งนำไปใช้ในการวิจัยและพัฒนายา และผลิตภัณฑ์จากโวกเซมวงได้ต่อไป ซึ่งผลการวิจัยได้วิธีวิเคราะห์ที่มีความเหมาะสมสามารถนำไปสู่การกำหนดเกณฑ์ปริมาณสารสำคัญในโวกเซมวงได้อย่างน่าเชื่อถือ

นิพนธ์ต้นฉบับเรื่องที่ 6 **การตรวจสอบคุณสมบัติทางเคมีและทางเคมีกายภาพของโวกกระท่อม** เนื่องจากกระท่อมยังไม่มีข้อกำหนดมาตรฐานในตำรามาตรฐานสมุนไพรไทย ผลการศึกษาไม่สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานทางเคมีของโวกกระท่อมในตำรามาตรฐานยาสมุนไพรไทย เพื่อใช้ในการควบคุมคุณภาพของโวกกระท่อมในประเทศไทยได้ต่อไป เรื่องที่ 7 **การปรับปรุงการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อรากกล้วยาเพื่อผลิตสารสำคัญ** เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนากรรมวิธีและสูตรอาหารในการผลิตรากกล้วยาด้วยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อรากให้สามารถผลิตรากกล้วยาได้อย่างรวดเร็ว ได้รากกล้วยาที่มีคุณภาพ และผลิตสารสำคัญได้ดี สามารถนำไปใช้พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้ต่อไป ผลการศึกษาพบว่ากรรมวิธีและสูตรอาหารนี้มีความเหมาะสมสำหรับการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อรากกล้วยาได้ดี เรื่องที่ 8 **การรวบรวมองค์ความรู้ในการดูแลมารดาหลังคลอดด้วยหลักการแพทย์พื้นบ้านของหมอพื้นบ้าน 4 ภาคของไทย** เป็นบทความที่มีการรวบรวมความรู้

ของหมอพื้นบ้านอย่างเป็นระบบ มีการคัดเลือก การเก็บรวบรวมข้อมูล และการนำเสนอได้ค่อนข้างดี สามารถเป็นตัวอย่างของการศึกษาเรื่องลักษณะนี้ได้ และข้อมูลที่ได้ก็สามารถเป็นพื้นฐานของการศึกษาต่อยอดไปได้ เรื่องที่ 9 **ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการใช้สมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการปวดจากความผิดปกติของระบบกล้ามเนื้อและกระดูกโครงร่างของผู้สูงอายุอำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี** การศึกษานี้ผลการทำนายเพียงร้อยละ 55.70 โดยมีการอธิบายผลแต่ละข้อค่อนข้างดี แต่มีข้อสังเกตคือ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นข้าราชการบำนาญ ค่อนข้างสูง คือร้อยละ 29.29 และมีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปถึงร้อยละ 25 เรื่องที่ 10 **การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่องการนวดเท้า** เป็นรายงานจากวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาอีกเรื่องหนึ่งที่พยายามพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสมัยยิ่งขึ้น

บทปริทัศน์ฉบับนี้มีเรื่องเดียว คือ **การรักษาไหล่ติดด้วยวิธีการฝังเข็มอุ่น** มีการทบทวนเรื่อง การฝังเข็ม รักษาโรคไหล่ติดอย่างเป็นระบบ ทั้งจากทฤษฎี ตำรา และงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยการนำเสนอผลการวิจัยหลายชิ้นเป็นบทความที่ให้ความรู้และสร้างความมั่นใจในการนำวิธีการรักษานี้ไปใช้ประโยชน์ได้ดี ทั้ง ๆ ที่ผู้นิพนธ์ปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค

รายงานเบื้องต้นในฉบับนี้มี 4 เรื่อง เรื่องแรก **การควบคุมคุณภาพและการศึกษาฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของตำรับยาหม้อหาราก** เป็นความพยายามศึกษาตำรับนี้ ซึ่งยังไม่เคยมีการศึกษาทั้งในหลอดทดลอง สัตว์ทดลอง และในคนมาก่อน การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ทั้ง เรื่องคุณภาพสมุนไพร การตรวจสอบเอกลักษณ์พิษเคมีเบื้องต้น วิธีการสกัด และศึกษา

ฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของสารสกัด ผลที่ได้จึงเป็นเพียงผลเบื้องต้น จะต้องทำการศึกษอย่างเป็นระบบต่อไป

เรื่องที่ 2 การพัฒนาน้ำมันหอมระเหย “บาร์ตูนิด้า” เพื่อช่วยลดอาการปวดตึงของกล้ามเนื้อส่วนล่างในกลุ่มเกษตรกร เป็นการศึกษาจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ที่ศึกษาทั้งประสิทธิผลเบื้องต้น และการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มความพึงพอใจของผู้ป่วยด้วย โดยผลการศึกษาเป็นไปตามคาด แต่สรุปได้เพียงว่าผลิตภัณฑ์นี้มีแนวโน้มที่จะช่วยลดอาการปวดตึงกล้ามเนื้อหลังส่วนล่าง โดยจะต้องศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้ผลการศึกษามีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

เรื่องที่ 3 ตำนานยาหกลิงห์แห่งเมืองสิงขระ นครกับการค้นข้อมูลเพื่อดูความเป็นไปได้ในการใช้ยาหกลิงห์กับโควิด-19 เป็นความพยายามในการศึกษาตำรับยาที่มีชื่อเสียงในท้องถิ่น โดยการศึกษาจากเอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึก แต่ข้อมูลที่ได้ยังต้องมีการตรวจสอบ และสืบค้นเพิ่มเติมอีกมาก จึงเป็นรายงานเบื้องต้นที่ต้องมีการศึกษาต่อไป

เรื่องที่ 4

ปริมาณสารประกอบฟีนอลิกรวม ปริมาณสารประกอบฟลาโวนอยด์รวมและฤทธิ์ในการเป็นตัวต้านออกซิเดชันของตำรับยาอายุวัฒนะที่ถูกคัดเลือกเพื่อป้องกันโควิด-19 เป็นความพยายามในการคัดกรองสมุนไพรที่อาจมีผลต่อโรคติดเชื้ออย่างโควิด-19 ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับพื้นฐาน ที่ต้องการการสนับสนุนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องยาวนานจึงจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ภาคปกิณกะฉบับนี้ เริ่มด้วย เรื่อง สมุนไพรไม้เท้ายายม่อม จากคณะกรรมการจัดทำตำราอ้างอิงสมุนไพรไทยและคำศัพท์จาก พจนานุกรมศัพท์การแพทย์แผนจีน เล่ม 2 สำหรับมรณาลัย เป็นเรื่องของ อาจารย์ประทีป ทรัพย์บุญมี ครูหมอนวดไทยยุคฟื้นฟู ผู้ล่วงลับ วารสารสโมสร เป็นเรื่องของไม้เท้ายายม่อม รวม 4 เรื่อง

พบกันใหม่ฉบับหน้า

นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์

Editor's Note

During this year's summer, the temperatures in Thailand have soared to the "global boiling" level as warned by the Secretary-General of the United Nations. That is due to the rise in energy utilization since the beginning of the Industrial Revolution together with the El Nino phenomenon, resulting in crowds of people coming out on the streets to take part in the Songkran (Thai New Year) Festivals, or water fights, in Bangkok and all other provinces across the country. That is after the celebrations were banned over the past four years to control the COVID-19 transmission. This issue of our journal contains 10 original articles, one review article, four preliminary reports and a miscellaneous section.

For original articles, the first one, **Effectiveness and Safety of Knee Massage and Herbal Poultice for Patients with Lom Jab Pong Haeng Khao (Osteoarthritis of the Knee)**, involves a comparative studies at nine centers with a rather large sample size. The results confirm the efficacy and safety of both therapies, but the poultice treatment is more efficacious. Further comparative studies should be conducted on their cost-effectiveness.

The second article, **Effectiveness of Healer or Mor Laekho's Herbal Poultice on Perceived Knee Pain in Knee Osteoarthritis Patients**, is quite interesting as the folk poultice formula has been highly accepted by local residents. The study was carried out by lowest-level health officials at a subdistrict (*tambon*) health promoting hospital, but its discussion, conclusion and recommendation sections are technically correct. All relevant officials at the provincial, central and academic levels should support further studies on drug formula development and randomized control studies with a larger sample size to enhance the reliability for actual use in the service delivery system.

The third article, **Effect of Hot Herbal Foot Bath Formula on Quality of Life in Patients with End-stage Liver Cancer at the Thai Traditional and Integrated Medicine Hospital**, shows that the procedure can relieve patients' symptoms similar to those in other studies, some of which used only warm water. So further randomized control studies should be carried out to determine how each herb added to the poultice formula can enhance its therapeutic efficacy.

The fourth article, **Comparison of the**

Effectiveness of Scalp Electro-acupuncture and Yao Tong Dian Electro-acupuncture in Patients with Low Back Pain: A Randomized Controlled Trial, provides clear comparative results, confirming that acupuncture treatments at both accupoints yield no significant differences in pain reduction. Thus, further studies should be undertaken with a larger sample size and a longer follow-up period.

The fifth article, **Development and Method Validation of Orientin and Vitexin Contents in *Garcinia cowa* Roxb. Leaves Using Ultra-High Performance Liquid Chromatography**, describes the development of the standard lab method that can be used correctly, precisely, conveniently, and rapidly with little use of chemicals. The method is appropriate for medical utilization of cha muang (*G. cowa*) leaves; and it is suitable for reliably designating the amounts of active ingredients in the specification of cha muang leaves.

The sixth article, **the Evaluation of Chemical and Physico-Chemical Properties of *Mitragyna speciosa* (Korth.) Havil. Leaves**, as there has been no specification of *M. speciosa* (*kratom*) in the Thai Herbal Pharmacopoeia (THP), suggests that the evaluation method can be used for designating *kratom* specification in the THP and for *kratom* quality control purposes in Thailand.

The seventh article, **Establishing Root Culture of *Cannabis sativa* L. for the Production of Active Compounds**, describes

the development of tissue culture procedures and medium formulas for producing roots of *C. sativa* (*ganja*) with good quality and yields of active ingredients, which can be used for producing other products. The procedures and formulas are suitable for use in *ganja* root tissue culture.

The eighth article, **A Study of Thai Traditional Medicine Knowledge for Postpartum Care of Folk Healers in Four Regions of Thailand**, compiles the knowledge of folk healers systematically, including its selection, collection, and presentation, in a rather good manner. The information can be used for further similar studies and as a basis for extended research purposes.

The ninth article, **Factors Predicting Behaviors on Using Herbal Medicines to Relieve Musculoskeletal Disorders Pain among the Elderly in Nong Chang District, Uthai Thani Province**, shows a predictive value of only 55.7% and a rather good discussion on each aspect. It is notable that among the study participants were rather high proportions of government retirees and those who had finished a bachelor's degree or higher at 29.3% and 25.0% respectively.

The tenth article, **Development of Electronic Book (E-book) on Foot Massage**, containing information from a student's thesis, involves the development of a more appropriate instructional medium.

The only review article in this journal issue, **Review of Warm-Needling Acupunc-**

ture Treatment for Frozen Shoulder, has derived the information on this matter systematically from relevant theoretical and research papers as well as textbooks. It provides a good knowledge on and confidence in this treatment procedure despite the authors' being provincial area health-care practitioners.

There are four preliminary reports in this issue. The first report, **Quality Control and Antioxidant Activities of Ya Mor Harak (YMH) Herbal Formula**, describes an effort to analyze the YMH herbal formula as it has never been studied in vitro, in vivo and in humans before. The study deals with herbal quality control, basic phytochemical screening, and extraction method as well as antioxidant activities of YMH extracts. As these are preliminary results, a further systematic study needs to be undertaken.

The second report, **Development of Bartunita Aromatherapy Oil to Help Relieve Pain and Stiffness in the Lower Muscles Among Farmers**, undertaken at a subdistrict health promoting hospital, shows a preliminary effectiveness of the therapeutic product and its model development process for enhancing patient satisfaction. The study results are as expected and the product tends to be good for relieving pain and stiffness of lower back muscles; and a further study needs to be carried out so that the results will be more reliable.

The third report, **the Legend of Ya**

Hoksing in Singkhranakhon Town and the Search for the Possibility of Using the Drug for COVID-19 Treatment, deals with herbal drug formulas popular in the localities. The information has been derived from literature review and in-depth interviews; but it needs to be verified with additional investigations. As it is a preliminary report, a further study needs to be undertaken.

The fourth report, **Assessing Total Phenolic Contents, Total Flavonoid Contents, and Antioxidant Activities of Selected Ya Ayuwatthana (AYW) Formulas for COVID-19 Prophylaxis**, covers an effort to screen for medicinal herbs that might be effective for treating COVID-19. The basic study needs systematic and long-term support for the results to be really applicable.

The miscellaneous section in this issue includes the following stories: (1) *Maitao Yai Mom*, a medicinal herb, from the Subcommittee on Preparing Monographs of Selected Thai Materia Medica; (2) Some vocabulary words from the Dictionary of Traditional **Chinese** Medicine, Volume 2 (**Chinese-Thai-English**); (3) Obituary of Prathin Sapbunmee, the late Thai massage master in the Thai massage revival era; and (4) Journal Club on **Maitao Yai Mom** (bowing lady, or *Clerodendrum indicum*).

See you again in the next issue.

Dr. Vichai Chokevivat